

Høringssvar fra Skeiv Ungdom til endringer i utlendingslovgivningen (innstramninger II)

Skeiv Ungdom jobber for hvert enkelt menneskes frihet til å være seg selv uavhengig av kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksualitet. Vi ønsker en verden der alle seksuelle relasjoner og uttrykk basert på samtykke og likeverd er akseptert, og ingen får privilegier i samfunnet på bakgrunn av kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk eller seksualitet. Skeiv Ungdom er for mangfold og mot diskriminering. Med skeiv mener Skeiv Ungdom alle som bryter med normene for kjønn og seksualitet i samfunnet, slik som, men ikke begrenset til lesbiske, homofile, bifile, trans- og intersexpersoner (lhbti).

Skeiv Ungdom er alvorlig bekymret for sikkerheten og grunnleggende rettigheter til asylsøkere generelt, og enslige mindreårige asylsøkere og unge skeive asylsøkere på flukt spesielt, som følge av foreslåtte endringer i utlendingslovgivningen. Slik vi ser det vil endringene gjøre det vanskeligere for asylsøkere med beskyttelsesbehov å få ivaretatt retten til asyl etter flyktningkonvensjonen.

Skeiv Ungdom møter flere av de som flykter til Norge på grunn av sin seksualitet eller kjønnsidentitet i sitt arbeide og i våre lokallag rundt om i landet. Flere skeive asylsøkere forteller om frykt, vold og trakassering fra medasylanter under reisen og i mottak. Det å være skeiv på flukt medfører en særskilt belastning og påvirker også forutsetningene for å søke asyl. Vi kan ikke se at disse perspektivene har blitt vurdert på noe tidspunkt i høringsnotatet.

Vi ber om at det i eventuelle endringer tas hensyn til særskilte utfordringer som rammer skeive asylsøkere slik at asylsøknadsprosessen for disse ikke gjøres vanskeligere enn den allerede er i dag. Slik forslagene til lovendringer foreligger her virker de lite gjennomarbeidet og at konsekvensene av endringene i liten grad er utredet. Vi reagerer også på en særskilt kort høringsfrist på en høring med omfattende endringsforslag og setter spørsmål rundt hvorvidt endringsforslagene har blitt gitt en helhetlig vurdering med hensyn til beskyttelsesbehovet hos ulike særlig utsatte grupper.

Videre i dette høringssvaret vil vi fokusere på spesifikke punkter vi ser vil kunne ha konsekvenser for skeive asylsøkere.

Realitetsbehandling av asylsøknader

I forslaget til endringer kommer det fram at det skal bli lettere å kunne sende personer ut av Norge uten at disse vil få sine asylsøknader behandlet. Høyesterettsdommen av 29. mars 2012 (HR-2012-667-A)¹ stadfestet at det ikke kan legges til grunn at asylsøkere som blir returnert, skal skjule sin seksuelle identitet for å unngå forfølgelse, men at flyktningkonvensjonens artikkel 1a om «velbegrunnet frykt for forfølgelse» skal ligge til grunn i vurderingen av rett til asyl.

Dersom man ikke realitetsbehandler søknaden vil man heller ikke kunne avdekke om det foreligger en reell grunn til å frykte forfølgelse, og hvorvidt frykten for forfølgelse var sentral for vedkommendes valg om å flykte. Dette bryter med rettigheter sikret i flyktningkonvensjonen.

¹ <https://www.udiregelverk.no/no/rettskilder/hoyesterettsavgjorelser/hr-2012-00667-a/>

Vi kan ikke se at en politibetjent på grensen er skikket til å vurdere om det foreligger et reelt beskyttelsesbehov i møte med en skeiv asylsøker som ikke nødvendigvis føler seg trygg til oppgi sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet, allikevel foreslås det at politiet skal ha fullmakt til å bortvise uten enkeltvedtak eller klagerett (jamfør side 29 og 30 i høringsnotatet).

Gitt situasjonen for lhbti personer i for eksempel Russland er det ingen grunn til å tro at personer med beskyttelsesbehov vil få sitt beskyttelsesbehov på grunnlag av lhbti status ivaretatt, ei heller kan det synes å være trygt å returnere lhbti-flyktninger til Russland som kriminaliserer all form for positiv omtale av lhbti personer og hvor trakassering av og hatkriminalitet mot skeive forekommer hyppig, og hvor politi og rettsvesen ikke gir noen form for beskyttelse. Dette bekreftes i rapporter om menneskerettighetssituasjonen i Russland².

Identitet og enslige mindreårige asylsøkere

Frykten for sanksjoner fra medasylanter, og konsekvenser av at seksuell orientering eller kjønnsidentitet skulle bli kjent, medfører at flere vegrer seg for å dele alle opplysninger i flukten og etter ankomst til mottakerland. Forslaget til skjerpede krav for bevis av beskyttelsesbehov og identifikasjon kan medføre at skeive asylsøkere stiller svakere enn ikke-skeive i asylprosessen.

Å skulle bevise sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet ovenfor utlendingsmyndighetene er vanskelig nok slik det er i dag, konsekvensene for skeive av en eventuell skjerping av kravene vil kunne medføre at personer med reelt beskyttelsesbehov ikke får opphold. Vi har sett de alvorlige konsekvensene å bli returnert har for unge skeive asylsøkere som ikke har blitt trodd, der ekstrem fattigdom, sult, utnyttelse, vold og hjemløshet er hva som møter disse i returlandet. Forutsetningene for unge skeive asylsøkere må tas hensyn til når retten til asyl skal vurderes.

Det kan for eksempel settes spørsmål ved hvilke konsekvenser den foreslåtte endringen med økt bruk av midlertidig opphold for enslige mindreårige asylsøkere vil ha for enslige unge skeive asylsøkere. Formålet, ifølge departementet er å hindre at barna skal få bli gjenforent med familien sin, for skeive asylsøkere vil det i mange tilfeller være nettopp familien man har flyktet fra.

Den økte bruken av midlertidig opphold for mindreårige asylsøkere kan skape såpass mye usikkerhet rundt egen livssituasjon og reel frykt for å bli sendt til et land hvor man risikerer forfølgelse. Terskelen for å være åpen vil heves og unge skeive asylsøkere vil i mye mindre grad våge å være åpne om sin identitet. Skeiv Ungdom er i kontakt med unge skeive asylsøkere som lever i frykt i norske mottak med synlige tegn på depresjon og psykisk uhelse.

Vi kan ikke se at de foreslåtte endringene vil bidra til å ivareta Norges menneskerettslige forpliktelser, ei heller beskyttelsesbehovet og retten til asyl for unge skeive asylsøkere. Den hastige og korttenkte prosessen bidrar heller til å sette menneskeliv i fare og vi fraråder sterkt å gjennomføre endringene slik de nå foreligger.

² <https://www.hrw.org/report/2014/12/15/license-harm/violence-and-harassment-against-lgbt-people-and-activists-russia>